

SZENTIVÁNYI LAJOSRÓL

A hatodik évtized vége felé közeledő mesterről mindmáig nem jelent meg monografikus jellegű tanulmány. Ismerve szerénységét, ez érthető ugyan, de oeuvrejét tekintve éppenséggel nem. Nehezebb években sem vonult vissza. Ha véleményét kérdezték, nemcsak szóval válaszolt, hanem művekkel. S hogy milyenekkel, azt is látjuk majd. Élet és művészet nála szorosan eggyé tartozik, s bármennyire is csak az utóbbi számít a maradandóság szemszögéből, művészete elemzéséhez — mintegy bevezetésül — mégis előbb az élet főbb állomásait kövünk csokorba.

*

Hunyad vármegyében, abban az erdélyi városkában, amelynek magas falaihoz a székely népballadák egyik legszebbikének tragikus cselekménye fűződik, ahol valamikor régen: „Magos Déva várát építeni kezdték”, amelynek földjét az 1848—49-es magyar szabadságharc ütközetei avatják szentté, a vár aljában, Déva városában látta

meg a napvilágot Szentiványi Lajos, a magyar kolorizmus egyik legkiválóbb képviselője, 1909. július 6-án.

Ha igaz, már pedig nagyon is igaz, a környezet emberi sorsot meghatározó szerepe, akkor nem árt szemügyre venni azt a miliőt, amelyben a gyermek Szentiványi Lajos kezdő éveit folydogálta. Első lakásukat a vastúállomás közelében bérelték. Kerítéslen kertje léért a kis Cserna-patakig, amelynek csak a vize s annak csobogása volt légesen tiszta, partja tele giz-gazzal, szeméttel, cserépdarabokkal, lyukas bögrékkel. Mégis, így, mindenestül szépült bele a felnőttr tudatába. Közélen zakatolt a Felső-malom, alatta a megszelídült Cserna-patak tóvá dagadt tükrre, ökrök, tehének, borjak itatómedencéje. A víz irtói vonzalma itt jelentkezett először, a partpart, a természet dús színrnyalataira itt kezdett felgyúlni. Később is, amikor már az Atlanti-óceán és a Földközi-tenger kínálta a színek zuhatagát, vissza-visszajárt a gondolata a kis Cserna-patakhoz; a Duna és a Balaton mellett is gyakran jutott eszébe víz irtáni

Falkép vázlat – Esquisse d'une décoration murale – Эскиз стенойй декорации

első szerelme: a kis Déva menti patak, híd alatti csendes vízesésével.

Déván 6–7 éves korában, ha még oly primitív formában is, rátalál az olajfestésre annak következményeképpen, hogy a vízfestés nem elégítette ki. A lakás falain függő olajfestmények fényes felületi tetszettség nekí, s a fényre a vízfestéssel nem tudott szert tenni. Így jutott el már gyerek fővel az olajtechnikához, de maga készített festészeivel sem boldogult s átmenetileg ettől is elment a kedve.

Sokféle hányattatás során szülei végül is — 1920-ban — Budapestre kerültek, ahol Szentiványi 1930–1937 között a Képzőművészeti Főiskolán folytatta tanulmányait, Benkhard Ágost osztályán. A Főiskola akkori rendje és szelleme nem tiltotta, hogy valaki más mestert is ne látogasson. Szentiványi ennek megfelelően vette igénybe Rudnay Gyula, Csók István, Réti István és Vaszary János korrekcióit is. Valamennyi tanára közül Benkhardra emlékezett vissza a legnagyobb hálával, aki ha nem is emelkedett festőként a legnagyobbak közé, mint festő-pedagógus a legkiválóbbnak bizonyult. Mikor 1947-ben Párizsban két másik művészársával, Bartha Lászlóval és Szalay Lajossal — Matisse, Dufy, Bonnard, Picasso stb. vonzásában — visszagondolnak a főiskolai évekre, egyöntetűen állapítják meg, hogyha újra kezdhetnék, megint csak Benkhardot választanák mesterüknek. Mert az ő művészi és festői etikája, valamint szinkultúrája nélkül egész bizonyosan nehezebben boldogultak volna, nem is beszélve arról a pedagógiai bölcsességről, amely minden kamazos komisszárog megértett, mert érezte a bontakozó tehetséget, s annak fejlődése érdekében még a ténpi tekintély szokványos őrszérérl is le tudott mondani. Magát ezzel mintegy megtadva, minden val elrugaszkodásból visszaterelte tanítványait a valóságához. Olyan különböző egyéniségeket volt képes inspirálni és képezni, mint Dudás Jenő, Bartha László, Főny Géza, Pirk János, Szabó Vladimir, Szalay Lajos, Szentiványi Lajos s még lehetne tovább sorolni a jó hangzású neveket, akik mind hasonlóan gondolhatnak arra a mesterre, akinek festői felfogásán keresztül szabadon áramlott a müncheni akadémiázustól még mindig fertőzött hivatalos hazai konzervatív művészeti életbe a termékenyítő Nagybánya friss levegője.

A főiskolai esztendő a szellemi élet izzó légkörében teltek. Szentiványi valamennyi szellemi áramlattal igyekezett megismerkedni, bármilyen fantasztikusnak, vagy abszurdnak látszott is, mindig mindent beülről akart látni és mindent megismerni. A művészeti irányzatok is kavargtak. Csók István, Egry József, Vaszary János, Aba Novák Vilmos, Szőnyi István, s megannyi más kidűnő festő mellett az avant garde kiállításai változtatják egymást. Filozófiai vonatkozásban: szabadelvűek, kollektivisták, memzetiek és inter-nacionalisták, természetbarátok, hazafiak és kozmopoliták, bícsérdinák, gnosztikusok, magikusok tülekednek a porondon. Mindent megismerni, s ami jó, azt megtartani — hirdeti Szentiványi is, ezt a Lyka Károlytól kapott örökséget.

Közben — 1931-ben — Glatz Oszkár soproni művésztelepén is eltöltött pár hetet, s több nyáron a miskolci művésztelepen festett, ugyancsak Benkhard vezetésével, aki egyébként reggeltől estig együtt festett növendékeivel, s ezzel egyszerre nyújtott művészi és morális példát a telepen alkotóknak.

1937-ben sikerrel pályázott két ösztöndíjra is. Az egyik a római, a másik a Baló Ede utazási díj. Ez utóbbit választotta, amely 1500 pengő jelentett, az utazási stb. kedvezményeken kívül. Ezzel az összeggel bátran vágthatt neki nyugat-európai útjára. Rembrandt és Van Gogh vonzotta s azok a városok és múzeumok, ahol műveikkel találkozott. Így járta be Drezdát, Berlin, Koppenhágát, Brémát, Hannover, Casselt, Amsterdamot, Nürnberget, Münchent, Salzburgot, Bécsot, — Németországon, Dánián, Hollandián és Ausztrián vitt keresztül az útja.

Festői tehetsége kibontakozására jó hatással volt az 1939-es esztendő, amikor az Uzsoki-hágo közelében, az Ung-patak partján, Hajásdon tölthetett két nyári hónapot ruszin, szlovák és cseh, valamint magyar művészek, köztük Benkhard Ágost, Szabó Vladimir, stb. társaságában. Amikor a tábor feloszlott, Szentiványi még tovább is ott maradt, egészen október végéig. Ez alatt bő alkalma nyílt megfigyelni az erdők ősi pompáját és hervadását, az ebből következő bonolyott színházásokat. Itt nemcsak a természettel, s az embernek a természettel való kapcsolatával folytatható további ismerkedést, hanem a világban lejátszódó történelmi rengek moráját is észlelhette. Szentiványi háborútól való iszonyodásának egyik

Műteremben — Dans Patelier — В мастерской художника

művészi kifejezője *A két család* c. nagyméretű (104-87 cm) olajképe. Egy távolba figyelő férfit, mellette a lábát öfneledten vízbe mártogató s vállán gyermeket tartó asszonyt ábrázol, mellettük pedig két lovat kis csikóval, miközben az Ung-patakba nagy csöcsépek irnak eliramló körkört. Ez a motívum sokáig foglalkoztatta Szentiványit. Több vázlat, tőnusz rajz, gouache előzte meg az első véglegesnek hitt kidolgozást, amely a sárgás és barnás színekre épült, csekély zölddel, az is árnyékként esik a férfire s elvész a hegyek közti távolban — mintegy jelképezve a gondolkodó és előrelátó emberre riaszkadó reménytelenséget. A kép itthon készült el 1946-ban, s noha nyomban bekerült az egyik kiállítási katalógusba, a kiállításra mégsem küldte be. *A Két család* azért került újra későn a közönség elé, mert minden megoldásával elégedetlen volt, sohasem érezte késznek, befizetnek s az utolsó percben inkább visszavonta, semmint maga által jóvá nem hagyottan bocsássá a nyilvánosság elé.

Néhány újabb képe 1942-ben a Műcsarnokban került a nyilvánosság elé. (*Kanári, Ónarckép, Olvasás közben*) Ez év végén s 1943 elején a kolozsvári műcsarnok felavató tárlatán az erdélyi származású művészek között *Ónarckép* és *Olvasás közben* című képével vett részt.

1943-ban csoportos kiállításon szerepelt a Deák térről szomszédos Erzsébet téri Nemzeti Szalonban, kb. 50 képpel. (Jelentősebb művei a kiállításon: Műteremsorok, Kettesben estefelé, Ési látogató, Kanári, Ónarckép stb. többsége a Nemzeti Galéria tulajdona.) A rendezésre maga Petrovics Elek, a Szépművészeti Múzeum köztisztelőben álló főigazgatója vállalkozott, ami már önmagában is rendkívüli elismerésnek számított. Nem sokkal később a Szépművészeti Múzeum szervezésében és Ybl Ervin rendezésében nyolc képével vett részt a genfi és bézei magyar kiállításán.

Szentiványi 1945-ben bekapcsolódott az újjáéledő képzőművészeti életbe. Alapító tagja lett a Művészek Szabad Szakszervezetének és 1952–54 között a Művészeti Dolgozók Szakszervezetében a festő szakosztályt vezette.

1946-ban rendezte meg második gyűjteményes kiállítását — harmadmagával — a Szakszervezet helyiségében.

1947-ben ismét a Nemzeti Szalonban szerepelt. Figurális kompozíciói visszafogott halk színeikkel a vizió hatását sűrűjék, írta róla a Szabad Művész. A cikk írója megállapította, hogy a kiállító művészek — Bartha László, Benedek Jenő, Szabó Vladimir, Benkhard Ágost — között Szentiványi áll legtovább a természetűl, annak anyagyszerű rögzítését tekintve.

1947-ben a Művelődésügyi Minisztérium ösztöndíjával, feleségével együtt, egy évet töltött Franciaországban. Sok képet festett Párizsban, Cannes-ban, Montecarlóban s több más dél-franciaországi

helységben. Képeiből 1947. november 19 és december 3-a között Párizsban a Galerie Guénégaud-ban kiállítást rendezett Bartha Lászlóval és Duray Tiborral együtt. A kiállítás művészeként Louis Joxe, a francia művészeti ügyek államtitkára és Károlyi Mihály, a magyar kormány párizsi nagykövete vállalta. A képek arról tanúsítottak, hogy kolorizmusra kivirult, hogy érett művészzé fejlődött s hogy máris méltán emlegetik kor legjobb magyar festői között. Ezt az értékelést maradandónak igazolta a hazai közönség előtt is, amikor Franciaországból hazatérve 1948. április 17 és május 2-a között Szabó Iván szobrászművészellel közös kiállításon bemutatta franciaországi utazásáról a Fényes Árt-teremben. Az anyag 29 akvarellből, gouachéból és olaj-temperából állt.

Még 1947-ben Franciaországban meghívást kapott az észak-amerikai Ohio-ba és a dél-amerikai Rio de Janeiro-ba: vállaljon tanári állást az ottani festészeti Főiskolában. Azonnal viték volna repülőgépben, de ő a kecsesgató ajánlatokat visszautasította, mint annyit előtte járt „szegénylegénye” a magyar kultúrának, akiknek a haza „kormos füstje” édesebbnek látszott, mint más nemzetek csábító gazdagsága.

1949-ben két hétig meghívással a sárospataki Rákóczi várban levő alkotóházban dolgozott. Több kép született ott s a szomszédos Tokajon, ahol baráti meghívás folytán pár napot tölthetett. Tokaji tartózkodásának egyik legértékesebb emléke a *Tokaji kőbánya* és a *Tolcsa* c. képe.

1949-ben részt vett a Magyar Építő Munkások Országos Szövetség (MÉMOSZ) pályázatán.

A Szentiványi tervek szerepeltek a I. Magyar Képzőművészeti Kiállításon. A rajzválatok *Megbeszélés (Romeltakarítás)* és *Munkamódszerátadás* néven váltak ismertté. Kidalogozással 1950-ben készült el és a II. Magyar Képzőművészeti Kiállításon 1950. november 4 és december 2 között került sor a bemutatásukra. Bármiely súlyosan bélyegyűzték is művészeinket az akkori művészetpolitika előírásai, Szentiványi sajátos festői felfogását ezekben a képekben sem tagadta meg. A jellegzetes munkás-alakoknak egész sorát hozta létre és kivételre szinkultúrális feladatát a festőségig kára nélkül oldotta meg.

Szentiványi Lajos 1945-től kezdve minden fontosabb kiállításon részt vett. Munkássága elismeréseként 1946-ban megkapta a Szinyei grafikai díjat, 1948-ban pedig a nagydíjat, majd két ízben, 1951-ben és 1955-ben a Munkácsy-díjat. 1952–1954-ben óraadó tanárként működött a Szín- és Filmművészeti Főiskolán.

1954-ben Dunaújvárosban, a Képzőművészeti Alap alkotóházában töltött hat hetet. Ingyenes, teljes ellátás mellett dolgozhatott s több szép tempera s akvarell írta c néhány hét jótévi hatását.

Az 1950-es években kevés kiállítási helyiség volt a fővárosban. Azonban 1954-től kezdve a szóhoz jutható követelések lassanként javítottak a helyzeten. Így lehetett kiállításokat rendezni a nagykör-

Részlet a Dániel úti Nyomdász Üdülő szekeljából
Peinture murale. Maison de Repos des Typographes. Détail
Фрагмент стеновой живописи в Доме отдыха
печатников

úti Grafikai Szaküzletben, amelyet később Derkovits-teremnek neveztek el. Csöppnyi helyiség, építészeti elosztása sem a legszerencsésőbb, de arra alkalmas, hogy a kiállító művész lélegezzen, a közönség pedig 40–50 kép megtekintéséhez hozzájusson. Szentiványi kiállítása is itt nyílt meg 1955. június 20-án, a megnyitót Végvári Lajos tartotta. Két hetes nyitvatartása alatt egyik eseménye lett Képzőművészeti életünknek.

1957-ben kinevezték az Iparművészeti Főiskola tanárává, megkapta *Építkezés* című képre Miskolc város nagydíját, a kormányzat pedig művészeti munkássága elismeréséül Kossuth-díjjal tüntette ki. Külön utasítást történt a *Kossuth-híd építése* c. képre, amelyre még 1955-ben kapott megbízást s abban az évben a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon láthatta először a közönség.

1957-ben tervek készített egy atomerőmű freskójához, amely azonban nem került kivitelezésre. A tervet 1960-ban állították ki a Kultúrkapcsolatok Intézetének Dorottya utcai helyiségében, s onnan a Történeti (Kiselli) Múzeumba került.

1963-ban a debreceni Képcsarnok rendezte meg kiállítását. Szentiványi 1955 óta nem szerepelt önálló kiállításon. Nyolc év terméséből volt hivatott számot adni a kiállítás, amely azonban intím keretlehetőség miatt, akár a nyolc évvel azelőtti, a Derkovits-teremben, csak kisebb méretű képeket nyújthatott a közönségnek. Akvarellek, gouachek népesítették be a debreceni Képcsarnok helyiségét. Az anyag zöme tájképből állt.

Ugyancsak az 1963-as esztendőben nevezték ki mesterré a Képzőművészeti Főiskolára. Tanári munkája mellett az utóbbi években is számos kép született.

✱

1958-ban az addigi Deák téri műterem nélküli és társbérleti lakásból végre rendezt otthonba költözhetett, a Fiastrúk utcai lakótelepen épített emeleti műtermes lakások egyikébe. Itt az alkotásra minden eddiginél jobb körülmények nyíltak, bár éppen ezekben az években többszörű pedagógiai és közéleti szereplése sok idejét és energiáját vonta el az alkotó munkától. Azok, akik megszokták, hogy a művészek szinte számolatlanul ontják a műveket — s ilyenek szűkebb baráti és tanítványi körében is bőven akadnak — nem is szívesen látták, hogy kisebb méretű képek érdekében a korábbinál kevesebb szívet vállalkozik monumentális feladatokra. Az aggodalmaskodók két dolgot tévesztettek szem elől. Egyrészt nem vették figyelembe, hogy nagyméretű alkotások a művészek mennyi energiáját emésztették fel, másrészt, hogy éppen emiatt bizonyos szűnőretekre az alkotónak is szüksége van. Maga a művész úgy fejezte ki erre vonatkozó nézetét, hogy „belégzésre” is szüksége van annak, aki az alkotás érdekében szükséges „kilégéztet” biztosítani akarja. Ezeknek az éveknek nagyméretű alkotásai között kell megemlítenünk a Csepeli Papírgyár éterme és kultúrháza számára eloxált alumíniumlemezre készített 39 négyzetméteres hatalmas *falfestményt*, amely a papír felhasználásának útját ábrázolta, a festészet, tudomány, zene, pedagógia, sajtó, vagyis a szellemi élet egész területén. — Nagyobb méretű olajképet festett *Üdülés a Balatonparton* címmel a Csepeli Egyedi Gépgyárnak, — a Nyomdaipari dolgozók (Budapest Dániel úti) üdülőjébe 26 m²-es szekőrt készített (viaszkos alszekő), 1962-ben befejezte hatalmas vásznát, a *Dunakanyar* és *Parlamenttel* címmel, 1963-ban pedig a *Sakkozók* című olajképet. Ebben az évben készült el a szegedi Tisza Szálló két falára egy-egy sgraffitoja. Az egyik a szegedi szabadtéri játékokkal kapcsolatos *Kórus és tánc*, a másik falra a *Halászhók és sportlók*, mindkettő 12 m²-es nagyságban. Emellett természetesen számos kisebb képet festett. Ugyancsak 1963-ban festett egy leányportrét (*Vas Judit*). S ez év nyarán készült el debreceni kiállítására is, amelyről a Művészet 1964. januári számában írtam.

1960-ban a velencei Biennálén 15 képpel szerepelt, amikor is a magyar anyag — Vayer Lajos rendezésében — első sorban négy nagy magyar mesterre épült, Derkovits Gyulára, Mikus Sándorra, Kerényi Jenőre és Szentiványi Lajosra. A nagyméretű képek közül a *Kossuth-híd építése*, *Ablaknál*, *Balaton szívet*, míg a kisebb méretűek közül a *Hagymás csendélet*, *Camsei öböl*, *Sétálók a parkban*, *Virágzó fák*, *Domboldal*, *Tulipános csendélet*, *Dunapart Dömösnél*, *Szívet Csopakon* c. képpel vett részt a Biennálén.

A tájképfestészet nem egyik részlete Szentiványi festészetének. Nem külön műfaj, hanem mindenkor neki, az embernek a természet felé forduló kapcsolatáról szóló vallomása, még ha alakok alig vagy

Secco a párt pápai székházában – Secco. Siège du parti à pápa. – Секко в доме партии в Пáпе

egyáltalán nem is jutnak szóhoz a képen. A természet kimeríthetetlen bányája tudományos, művészeti és általános napi érdeklődésnek. A dévai erdőszorosúta hegyi környezetben zajlottak gyermekégy évi, itt szövéődött elválaszthatatlan kapcsolata a természettel, s azóta is szerves tartozékának tekinti magát. Innen önkéntelen fölolvadása a földrajzi környezetben akár a Balatonnál, a tengernél, vagy a folyók partján, akár hegyekben-völgyekben, kertekben, szőlőkben terítse is ki maga elé vázlattömbjét. De ugyanez mondható el enteriójeiről is. Páratlan szinkultúrája itt is gátlás nélkül, illetve csakis a művészi fegyelem által korlátozva, érvényesül.

Mikor még a „fiatalabbak” közé tartozott, 1948-ban, Pogány Ö. Gábor azt írta róla, hogy a „festőiség legavatottabb művelője”. Ezt az értékelést Szentiványira ma is idézni lehet és kell, csak már éppen nem a „fiatalabbak” között említtve. S ha van művész, akire két évtized múlva is érvényes az egykori summázás, akkor Szentiványi valóban az. Mert mondhatunk-e többet, mint amit a fenti idézet folytatásában olvashatunk: „művészete árnyalatokban és átmenetekben összehasonlíthatatlan kulturáltságát árul el, nincs festménye, amely tónusainak gazdagságával ne múlta fölül minden hozzája hasonlót.”

✧

Szentiványi Lajos 1965 augusztusában fejezte be a párt új pápai székházában 42 m²-es szekőkjót – ugyanakkor a szembenlevő falon Kurucz D. István is a magáét. A pályázatot 1964 szeptemberében bocsátották ki, így aránylag rövid idő alatt került sor az elfogadott tervek kivitelezésére.

A tematika bőven meríthetett a helyi történelemből anélkül, hogy a kép valamennyi részletét hozzá kellett volna kötnie. Így Szentiványi dús képalakító fantáziája számára bőven akadt érvényesülési lehetőség.

A cselekmény, amit a művész egybefűzött, különböző években, év- és napszakokban játszódik, ezért az optikailag csaknem megoldhatatlannak látszó töbrtértséget a szekő jellegének megfelelően egységes kompozícióba kellett hangoztatni s mint egységes tartalmat vizuálisan megvalósítania úgy, hogy ugyanakkor a művész is szabadon kiélhesse egyéniségét.

A falképpel szembeállva, kronologikus sorrendben haladva, balról indul az esemény sor. Négytagú csoporttal, egy síró asszonnyal, társát csillapító férfival, akinek bal kezében Ady-kötet látható. Ez a jelenet a helybeli történelem egyik epizódja. – A következők – ugyancsak történeti hitelességű – cselekmény 1943-ból: rabokat kísér két rendőr, mögöttük két ablak, az egyik a börtönt, a másik a helyi nagytemplomot jelképezi, az utóbbi előt halad el a menet annak idején. Az eddigiekhez kapcsolódik az előtérben a kompozíció szempontjából legbonyolultabb s legtöbb kísértést rejtő jelenet, amelyben két nő és két munkást látunk s egy gyermeket az anyjából. A két férfialak zászlót tart, amely színben is, tartalmilag is beleegyenül a később következők történeti cselekménybe. Az egyik férfi fölemlít karral tiltakozik. A két öntudatlanul alvó gyermek önkéntelenül ököbe szoruló keze a jövőt jelképezi...

A szekő nagyobbik fele, ettől a jelenettől jobbra, már ennek az új világnak az ábrázolása. Eskütételt és zászlóavatást látunk, Szentiványi kolorizmusának szép példájaként. Az e jelenettel induló új világot szürke háttérben piros zászlók választják el a régítől. A jobb közepén két, szürke, zöld, viola skálában, kényesen viszsztatartott piros színű zászlók erdejében a felesküvő férfiak feszes rendjét feloldja a zászlót tartó civilruhás férfi és a papírzászlót lobogtató gyermek lírai kettőse. Az esküt tevők és a zászlók erdejéből, a kép jobb felső mezejében bontakozik ki az ifjúság éneklő kórusa, amivel a szekő Pápa iskolavárosi jellegét hangsúlyozza. E fiatalok kötik össze az említett katonai rendbe tagolt őrséget a sétálva beszélgető emberek csoportjával. Ezzel a kicsengéssel zárul a tartalmi koncepció, amely a helyi történeti háttér ismerete nélkül is világosan juttatja kifejezésre a művész mondanivalóját, amely az emberiség örök vágát és reményességét fejezi ki, a mű alján végighúzódo személytelen béke-kiáltással, amely egyben a kompozíció végleges egybefoglalásának funkcióját is betölti.

A különböző években és évszakban történő eseményeket közös semleges környezetbe ágyazta a művész, mint mindig, most is elutasítva a naturális lehetőségeket. S valóban a háttér igen érzékenyen árnyalt szürke s nem annyira egymástól élesen elválo színekkel, mint inkább a kompozíció eszközeivel biztosította a kép egyensúlyát, elsősorban a kép bal felső és a jobb alsó részének tömeget jelképező csoportjával. A kompozíció három frizre bomlik: az elsőbe a rabok tartoznak a rendőrökkel, a másodikba az esküre föl-sorakozók, a harmadikat pedig az éneklő fiatalok alkotják. A fegyelmezett rendet ábrázoló frizek szimmetriájába feloldásképp lép be a két egyharmados motívum asszimetria; balról a lírai tartalmat kifejező csoport a gyermekkel, jobbról a zászlót tartó alak ugyancsak zászlót lobogtató gyermekkel. A szimmetria és asszimmetria éles váltását feloldja és enyhíti a bal oldali illegális csoport, jobb oldalán a békes családias tömeg lírai és variált színességgel alakított motívuma.

A színek diszkrét kezelése látszik a zászlókon is, egyik szín sem hivalkodik, bár esztétikai érdekből a halvány pirosat lehetetlen volt jobban enyhíteni, a fehér és a zöld elsikkadt volna. A megoldás feltett szinkultúra nélkül nem is sikerülhetett volna. Mélyebb, komorabb két színt kaptak a rendőrök. Hasonlóan igényes a variált fehérek szerepe. A kép két szélső negyedében jelentkeznek igen változatos tónus- és színszerkezetben, amelybe az egész képen csak a kétszer alkalmazott mély barna illusztráció a szekő bal és jobb negyedébe, kihangsúlyozva a kompozíció színben is szigorú s tudatos rendjét, közben zöldekkel, violákkal lazítva, oldva és gazdagítva a falfestményt.

Összegezést azt kell mondanom, hogy ismerve a mester többi szekőkjót és sok más művész hasonló alkotását, Szentiványi pápai műve grandiózus alkotás méreténél fogva éppúgy, mint kompozíciójával, gondolati gazdagságával és élékélő művészeti megoldásával. Csak azért nem mondom, hogy húsz év szekők között is a legnagyobb, mert a végső szót az idő tartja fenn magának.

Sziz Rezső